

Bölüm 37

NÜTRİSYON VE BASI ÜLSERLERİ

Mehmet KUBAT¹

GİRİŞ

Hidrasyon, beslenme cilt ve doku canlılığı için önemli role sahiptirler. Cildin durumu ve hareketsizlik, bası ülseri gelişimi için birincil faktörler olarak gösterilmiştir. Nutrisyonel desteğin yatak yarasını önlemede yardımcı mekanizmaları net olarak ortaya konulmamıştır. En azından beslenme durumunun desteklenmesi gerekliliği iyi bilinmektedir (1).

Bası Ülseri İnsidansı ve Sağlık Ekonomisine Yüku

ABD'de her yıl yaklaşık 1-3 milyon kişide bası ülseri gelişmektedir ve yaklaşık 60000 hasta bası ülserlerinin komplikasyonu nedeniyle ölmektedir (2). Bakım evi sakinleri, palyatif bakım hastaları ve yoğun bakım ünitelerindeki hastalarda prevalans daha yüksek bulunmuştur (3). Bası ülseri yönetimi maliyetleri sağlık ekonomileri için büyük bir yüküdür. Yıllık maliyetin Birleşik Krallık için 1,4 - 2,1 milyon sterlin olduğu belirtilmektedir. İngiltere'de toplam sağlık harcamalarının %4'ünü bası ülseri bakımı maliyetleri oluşturmaktadır(4). Daha yakın zamanlarda yapılan bir çalışmada; hastaneye başvuran 4.derece bası ülserli hastalar için başvuru başına ortalama 129,248 dolarlık maliyet hesaplanmıştır (5).

Bası Ülseri Etiyolojisi ve Sınıflandırması

Bası ülseri oluşumunda hasta ile ilgili ve hasta dışı birçok etken vardır. Hastanın yaşı, cinsiyeti, aktivite kısıtlılığı, yardıma ihtiyaç durumu, idrar/gaita inkontinans varlığı, Braden Skalası Skoru (Tablo 1), anemi, enfeksiyon ve nutrisyonel durumu gibi doku canlılığı üzerine etkili faktörler bası ülseri gelişimiyle ilişkilendirilmiştir. Hasta dışı etkenler; baskı, sürtünme, kesme kuvvetleri ve mikro klimadır. Etiyolojideki faktörlerin fazlalığı bası ülseri oluşumunu karmaşıklştırmaktadır (6,7).

¹ Genel Cerrahi Uzmanı, ALKÜ Alanya Eğitim ve Araştırma Hastanesi, dr.m.kubat@gmail.com

giler ışığında, hastalarda uygun beslenmenin değerlendirilmesi ve sağlanması, tedavinin temel bir bileşeni olarak düşünülmelidir. Unutulmamalıdır ki, nütrisyonel destek sadece hastalara ihtiyaçlarını reçete etmek değildir. Bireylerin beslenme planına uyumlarını izlemek ve gerektiğinde müdahale etmek gereklidir.

KAYNAKLAR

1. Posthauer ME, Banks M, Dorner B, Schols JM. The role of nutrition for pressure ulcer management: national pressure ulcer advisory panel, European pressure ulcer advisory panel, and pan pacific pressure injury alliance white paper. *Advances in skin & wound care*. 2015;28(4):175-88. doi:10.1097/01.ASW.0000461911.31139.62
2. Lyder CH. Pressure ulcer prevention and management. *Jama*. 2003;289(2):223-6. doi: 10.1001/jama.289.2.223
3. Cuddigan J, Berlowitz DR, Ayello EA. Pressure ulcers in America: prevalence, incidence, and implications for the future. *Advances in skin & wound care*. 2001;14(4):208. doi: 10.1097/00129334-200107000-00015
4. Bennett G, Dealey C, Posnett J. The cost of pressure ulcers in the UK. *Age and ageing*. 2004;33(3):230-5. doi:10.1093/ageing/afh086
5. Brem H, Maggi J, Nierman D, Rolnitzky L, Bell D, Rennert R, et al. High cost of stage IV pressure ulcers. *The American Journal of Surgery*. 2010;200(4):473-7. doi:10.1016/j.amjsurg.2009.12.021
6. Saghaleini SH, Dehghan K, Shadvar K, Sanaie S, Mahmoodpoor A, Ostadi Z. Pressure ulcer and nutrition. *Indian journal of critical care medicine: peer-reviewed, official publication of Indian Society of Critical Care Medicine*. 2018;22(4):283. doi: 10.4103/ijccm.IJCCM_277_17
7. Bouten CV, Oomens CW, Baaijens FP, Bader DL. The etiology of pressure ulcers: skin deep or muscle bound? *Archives of physical medicine and rehabilitation*. 2003;84(4):616-9. doi: 10.1053/apmr.2003.50038
8. National Pressure Ulcer Advisory Panel EPUAPaPP, Alliance PI. *Prevention and Treatment of Pressure Ulcers: Clinical Practice Guideline*. Osborne Park, Western Australia: Cambridge Media; 2014.
9. Bergstrom N. The Braden Scale for predicting pressure sore risk. *Nurs res*. 1987;36(4):205-10. doi: 10.1097/00006416-198801000-00010
10. Fry DE, Pine M, Jones BL, Meimban RJ. Patient characteristics and the occurrence of never events. *Archives of Surgery*. 2010;145(2):148-51. doi : 10.1001/archsurg.2009.277
11. Wysokiński A, Sobów T, Kłoszewska I, Kostka T. Mechanisms of the anorexia of aging—a review. *Age*. 2015;37(4):81. doi: 10.1007/s11357-015-9821-x
12. Iizaka S, Okuwa M, Sugama J, Sanada H. The impact of malnutrition and nutrition-related factors on the development and severity of pressure ulcers in older patients receiving home care. *Clinical Nutrition*. 2010;29(1):47-53. doi: 10.1016/j.clnu.2009.05.018
13. Rabito EI, Marcadenti A, da Silva Fink J, Figueira L, Silva FM. Nutritional Risk Screening 2002, short nutritional assessment questionnaire, malnutrition screening tool, and malnutrition universal screening tool are good predictors of nutrition risk in an emergency service. *Nutrition in Clinical Practice*. 2017;32(4):526-32. doi: 10.1177/0884533617692527
14. Stratton RJ, Ek A-C, Engfer M, Moore Z, Rigby P, Wolfe R, et al. Enteral nutritional support in prevention and treatment of pressure ulcers: a systematic review and meta-analysis. *Ageing research reviews*. 2005;4(3):422-50. doi: 10.1016/j.arr.2005.03.005
15. Cox J, Rasmussen L. Enteral nutrition in the prevention and treatment of pressure ulcers in adult critical care patients. *Critical care nurse*. 2014;34(6):15-27. doi: 10.4037/ccn2014950
16. Van Anholt R, Sobotka L, Meijer E, Heyman H, Groen H, Topinkova E, et al. Specific nutritional support accelerates pressure ulcer healing and reduces wound care intensity in non-malnourished patients. *Nutrition*. 2010;26(9):867-72. doi: 10.1016/j.nut.2010.05.009

17. Meaume S, Kerihuel J-C, Constans T, Teot L, Lerebours E, Kern J, et al. Efficacy and safety of ornithine alpha-ketoglutarate in heel pressure ulcers in elderly patients: results of a randomized controlled trial. *JNHA-The Journal of Nutrition, Health and Aging*. 2009;13(7):623. doi: 10.1007/s12603-009-0173-z
18. Cereda E, Schols JMGA. Nutrition and Pressure Ulcers. In: Romanelli M, Clark M, Gefen A, Ciprandi G, editors. *Science and Practice of Pressure Ulcer Management*. London: Springer London; 2018. p. 41-56. doi: 10.1007/978-1-4471-7413-4_4
19. Brown KL, Phillips TJ. Nutrition and wound healing. *Clinics in dermatology*. 2010;28(4):432-9. doi: 10.1016/j.clindermatol.2010.03.028
20. Collins N. The facts about vitamin C and wound healing. *Ostomy/wound management*. 2009;55(3):8.